

FOTOS: DELUWERTJE BRANENBOER

Floor Ziegler in gesprek met inwoners van Breda.

In gesprek met teleurstelling

INTERVIEW Stadmaker Floor Ziegler loopt dagelijks door wijken in Nederland. Wat ze hoort: regelzucht verpest het eigen initiatief van bewoners.

Door onze redacteur **Wouter van Noort**

Nou, daar heb ik helemaal niks mee. Leugenaars”, zegt een man op een terras, vijftig plus, bierje in de hand, als Floor Ziegler hem vraagt naar hoe hij kijkt naar de politiek. Ziegler, enorme bos rode krullen, vrolijk en open gezicht, wandelt een middag door het verder toch zonnige en gezellige Gelderse Hanzestadje Hattem. Overal in Nederland maakt zij wandelingen door buurten en wijken, om voorbijgangers te vragen: hoe kijk jij naar de toekomst, wat maakt het leven zinvol, wat kan er volgens jou beter? Twee verveelde pubers op een bankje zeggen schouderophalend dat ze al haar vragen eigenlijk niet zo boeiend vinden. Twee jonge meisjes vertellen dat zij zich zorgen maken over klimaatverandering. Een

moeder van vier heen en weer stuerende jongetjes merkt optimistisch op dat de gemeenschapszin in een klein stadje als dit gelukkig overeind blijft. Maar ze vraagt zich wel sterk af hoe dat in grote steden is. Ziegler hoort sinds de pandemie veel meer geluiden zoals dat van de teleurgestelde man op het terras, vertelt ze. „Nou, die politiek, die liegt en bedriegt, en zit er niet voor ons, die neemt ons niet meer serieus” - dat hoor ik dagelijks. Het valt mij op hoe breed dat gedragen wordt: in rijke wijken, arme wijken. Ik hoor ook steeds minder het tegenovergestelde - optimisme over de politiek en de overheid is ver te zoeken. Mensen zijn, na een korte opleving van solidariteit in de eerste coronagolf, merkbaar somberder, moedelozer, zegt ze. „Mensen kruipen terug in hun schulp. Mensen die denken: al die maatschappelijke problemen zullen mijn tijd wel duren. Veel mensen zijn zeer pessimistisch over de toekomst. Vrijwel alle jongeren die ik spreek hebben grote zorgen over planeet en klimaat. Mensen geloven niet meer in de grote systeemverandering. Omdat het zó groot is, dat ze denken: daar heb ik geen invloed meer op.” Ziegler werkt al een paar decennia als ‘stadmaker’ in wijken, en loopt de afgelopen zes jaar vrijwel dagelijks rond in diverse buurten door heel Nederland, ook in coronatijd. Met de mede door haar opgerichte Stadmakerscoöperatie faciliteert zij bewonersinitiatieven zoals de komst van meer groen in de buurt, ontmoetingsplekken, creatieve broedplaatsen. Ze is medeoprichter van de Sociaal Creatieve Raad, een ‘netwerk van netwerken’ van kunstenaars, creatievelingen en ontwerpers, bedoeld om gemeenschappen ster-

ker te maken. Ze werkt in opdracht van zowel lokale overheden als private gebiedsontwikkelaars. Zo cynisch als nu heeft ze de stemming niet eerder meegemaakt, zegt ze. Ze heeft na al die jaren wandelen en luisteren in wijken en straten wel een diagnose, en een oplossing, denkt ze. Overheden en de ambtenarij dwarsbomen vaak precies wat het leven voor mensen de moeite waard maakt, volgens haar. Door bemoei- en regelzucht smoren ze het enthousiasme van bewoners te vaak in de kiem. Ze ziet het verminderen van bemoeienis en juist het stimuleren en financieren van eigen initiatief als een sleutel voor het oplossen van allerlei grote maatschappelijke problemen. In de huidige maatschappelijke systemen zit iets dat mensen „ontzield maakt”, en cynisch, denkt ze. „Een gemeenschap draait erom dat mensen eraan kunnen bijdragen en er een verschil in kunnen maken. Dat begint heel klein. Als wij in lokale stadmakers-approepen een concrete vraag stellen, bijvoorbeeld: wie heeft er voor een nieuw buurthuis servies over, dan word je overspoeld met reacties.” Het begint dus bij dingen als een etentje organiseren in de straat, of iemand helpen met het uitlaten van de hond, iemand die vraagt of iemand anders plantjes extra heeft voor de tuin. „Zo merken ze meteen dat ze iets bijdragen aan hoe de buurt eruitziet en hoe prettig de mensen daarin leven.” Ziegler spreekt veel mensen op straat die ook letterlijk zeggen dat het feit dat ze iets kunnen betekenen voor anderen het belangrijkste is in hun leven. „Laatst nog, een oude man van 93 in Nijmegen, die vertelde hoe hij twaalf jaar lang met een blinde vrouw gewandeld heeft, en dat dat een van de meest betekenisvolle dingen was die hij in zijn leven heeft gedaan.”

“Er wordt geen energie gestoken in mensen die zelf initiatief nemen

ken te laten zien hoe geweldig het is dat de wethouder het mogelijk heeft gemaakt.” Corona laat volgens haar zien dat het systeem al langer murw geslagen was. „We moeten niet meer energie steken in het overleefend houden van de oude, trage, bureaucratische systemen, maar in de kleine sprankjes hoop in de vorm van de mensen die zelf iets willen doen. Als dát wordt aangewakkerd, gaat het groeien, bloeien, en dan verandert het systeem van onderaf.” Is het niet ook tekenend dat Ziegler het de hele tijd heeft over ‘systemen’? Een nogal abstract woord, dat op zichzelf al klinkt als iets waarbij je je maar beter niet te veel moet voorstellen van eventuele eigen invloed. Het klinkt haast alsof er helemaal geen mensen werken in die ‘systemen’. „Het opmerkelijke is dat bijna alle ambtenaren die ik spreek het hiermee eens zijn. Het zijn spartelende zielen in een systeem waarvan ze zelf ook wel inzien dat het niet werkt. We moeten af van een abstract bestuursapparaat dat pretendeert dat het de wereld gaat redden maar eigenlijk ook niet weet hoe.” Bestuurders en ambtenaren moeten weer onderdeel worden van gemeenschappen waarin mensen ervaren dat ze ertoe doen, zegt ze. „En daarvanuit gaan samenwerken aan de grotere complexe vraagstukken. In plaats van de samenleving ‘uitnodigen’ voor ‘participatie’. Daarmee is de kloof alleen nog maar groter geworden.” Dat luisteren, om te kunnen horen wat mensen zelf willen, dat ontbreekt zo vaak, merkt ze.

Terugwerpen op gemeenschap Maar is het wel realistisch wat Ziegler wil? Vinden de meeste mensen het niet ook stiekem wel best om gedoe in de wijk lekker uit te besteden aan ambtenaren? Hebben mensen het niet al druk zat? „Op het moment dat mensen weer moeten terugvallen op hun eigen gemeenschap, is dat in het begin onwennig, veel mensen zijn het amper nog gewend om met een medewijkbewoner in gesprek te gaan. Maar het wordt al snel heel fijn. Dat hebben veel mensen in de eerste coronagolf ook wel gemerkt, dat het contact met burens en de wijk veel hechter werd. Dan gaan ze namelijk nadenken: hoe gaan we dit buurtprobleem samen met de buurman en buurvrouw oplossen? Dat zorgt voor veel meer energie, is veel vrolijk makender. Dat je binnen een kleinere gemeenschap wat kunt bijdragen. Dat je niet vast komt te zitten in het systeem, maar dat het systeem naar de initiatieven uit de kleine gemeenschappen toe beweegt.” Op veel plekken in Nederland ziet zij mensen die initiatief nemen, die bijvoorbeeld een buurttuin onderhouden of een energicoöperatie hebben opgezet. Volgens Ziegler is bijdragen aan een gemeenschap, aan je eigen leefomgeving, het wezenlijkste in een mensenleven. „Dat maakt ons gelukkig, verbonden met elkaar en geeft zin aan het leven. Dat maakt ons land, de stad, het dorp een leefbare plek. Ieder mens dat opstaat en zich gaat inzetten voor een betere wereld moet op een voetstuk worden geplaatst, bejubeld, gesteund en worden geholpen. Geen commissie mag dit beoordelen, geen regeling mag dit in de weg staan, geen systeem mag daarover gaan.”

Levenslessen

‘Voor de ziel is er geboorte noch dood’

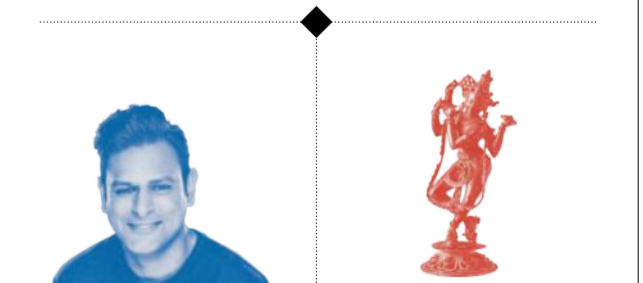
Uit: *Bhagavad Gita*, vers 2:27

Dit is wat **Narsingh Balwantsingh** uit de *Bhagavad Gita* heeft geleerd over zijn **‘ware Zelf’**

Ik ben geboren in het Oude Westen in Rotterdam, in 1975. Mijn ouders waren nog student. Ik ben bij mijn oma en opa opgegroeid. Van hen heb ik een echte Surinaams-Hindoestaanse opvoeding gehad. Het eten, de taal, Bollywood-films. De rituelen ook: vuuroffers, het lichtjesfeest. „Niet de spiritualiteit, die kwam later. En hoe. Omstreeks 1985 raakte mijn moeder in de ban van een goeroe. Naast Sinterklaas kwam er nog een man met een lange baard in mijn leven. Het leidde tot een breuk tussen mijn ouders. Mijn vader verliet het huis. En mijn moeder was steeds minder thuis: haar leven begon zich meer en meer in de tempel af te spelen. „In feite heb ik mijn jongere broertje opgevoed. Pas achteraf realiseer ik me dat dit wat vreemd gelopen is allemaal. In die jaren zelf stond ik daar niet bij stil. Ons gebroken gezin, school, studie, vrienden, liefdes, werk, vader worden op m’n 28ste: ik had er mijn handen vol aan, en geen tijd om erover na te denken. „Ik zat in een achtbaan. Zo voelde het, nu ik erop terugkijk. Een jaar of vijf geleden kwam die tot stilstand. Of nee, dit moet ik anders zeggen: mijn eigen leven was in een rustiger vaarwater gekomen en tóch voelde ik opeens een onrust die ik niet eerder had gevoeld.

Door het boek *Een nieuwe aarde* van Eckhart Tolle ontdekte ik waar mijn onrust vandaan kwam. Ik was niet in staat ‘in het moment’ te leven. Ik zat in een maalstroom: terwijl ik het ene deed, was ik mijn hoofd al bij alles wat ik ook nog moest van mezelf. In feite was ik vooral met m’n eigen ego bezig. Ik was niet verbonden met iets wat groter is dan ikzelf. „Dankzij Tolle werd ik me echt bewust van het verschil tussen lichaam en ziel. M’n lichaam is tijdelijk, sterfelijk. M’n ziel is onderdeel van iets wat eeuwig is: die is onsterfelijk, onspronkelijk, onveranderlijk. „Het bijzondere is: dit is óók een inzicht uit het hindoeïsme. Het gaat over je ware ‘Zelf’. Wie ben ik? Ik ben mijn lichaam niet. Ja nu, heel even. Maar wat bindt mijn ziel met de eeuwigheid? „Het antwoord op die vraag vond ik in de *Bhagavad Gita*: een dialoog tussen Krishna, als God, en een krijger, prins Arjuna, als metafoor voor de mens. Arjuna’s familie onthoudt hem het recht op de troon in zijn vaderland. Er dreigt een veldslag. Arjuna twijfelt hevig of hij dit gevecht tegen zijn eigen familie wil aangaan. Krishna stelt hem gerust: zielen sterven niet. „Ik vind dat een mooi beeld: een ziel kun je niet verbranden, niet natmaken, niet doden. Die maakt deel uit van iets wat letterlijk en figuurlijk heel veel groter is dan je lichaam, hier en nu. Dat is voor mij wat je ook God mag noemen.”

Gijsbert van Es

Narsingh Balwantsingh (1975) maakt tv- en radio-programma’s, is acteur en gemeenteraadslid voor de PvdA in Rotterdam. Bij de NTS is dit na jaar het vierde seizoen te zien van zijn tv-programma *Iedereen verlicht*.

De *Bhagavad Gita* is een heilig boek in het hindoeïsme, met name voor de Bhakti-beweging, die veel aanhangers heeft in India en Westerse landen.